

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ВІЙНИ

ВАШИНГТОН. — Президент Американської Федерації Праці, Вільям Грін, написав листа до голови сенатського комітету заграничних справ, в якому зазначає позицію своєї організації в справі невтручання акту. Грін говорить, що теперішній невтручальний акт, який забороняє якісь втручання Америки в чужі війни, є добрий і його не треба змінювати. Вся зміна означала б також зміну невтручальної політики. А цього, пише Грін, Америці не потрібно. Америка вийде найкраще на тім, коли буде ізольована від чужих воєнних конфліктів.

Перед згаданим комітетом з'явився особисто представник моряцьких юній, зв'язаних з К.П.О., Ралф Емерсон. Він, в імені своїх організації сказав протилежне, а саме, він був проти ізоляції Америки на випадок війни, та був за те, щоб згаданий невтручальний акт змінити.

ЗАКУПНО НОВИХ ВІЙСЬКОВИХ ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН. — Як тільки президент Рузвельт підписав конгресову ухвалу, призначаючи воєнному департаменту суму 540 мільйонів доларів на воєнні цілі, згаданий департамент, годину по підписанню, замовив у фабриках 571 військових літаків, бомбовиків та переслідувачів, за ціну 50 мільйонів доларів. Воєнний департамент задумує перевести реорганізацію серед старшнського персоналу, та усунути всіх старших, які внаслідок слабкого здоров'я, або старости, не можуть як слід виконувати військової служби. Президент Рузвельт, підписуючи одну суму на озброєння, відразу зажадав від конгресу нових грошей, в сумі 31 мільйонів доларів, на будову летунських баз уздовж побережжя Тихого океану.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР УСПОКОЮЄ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Перед місцевою торговельною палатою вилосив японський амбасадор до Вашингтону, Горінучі, промову, в якій сказав, що Японія ніяк не хоче замикає відкритих дверей в Китаю для американського експорту. Японія і Америка жили в згоді довгі роки і ту згоду Японія хоче надалі зберегти. Щодо приналежності Японії до осі Берлін-Рим, то, після слів Горінучого, це не має великого значіння.

ІКЕС ВІТАЄ ЧУЖИНЦІВ.

НЬО ЙОРК. — Секретар Ікес вилосив в готелі Валдорф Асторія промову, в якій сказав, що американський уряд радіє з того, що до Америки прибувають тепер політичні утікачі з Європи. А то тому, говорив Ікес, що вони приносять науку, мистецтво, та високую культуру.

В КАНАДІ ЗАТРЕВОЖЕНІ АМЕРИКАНСЬКОЮ ВИМІНОЮ ЗБИЖЖА.

ОТАВА. — Канадські продуценти збіжжя затревожились тим, що тепер американський уряд переговорив з англійським в цілі виміни пшениці та бавовни на гуму і цинку, яких потрібно Америці на випадок війни. Канадські фермери бояться, що це зменшить їх можливості експорту пшениці до Англії, та обнижить ціну на пшеницю. Побойовання існує не звертаючи уваги на те, що Англії і Америці зобов'язано згаданих продуктів не пускати на ринки, тільки тримати їх в магазинах на випадок війни.

СКІЛЬКИ ЗІБРАЛИ В АМЕРИЦІ НА „СПЕНИШ ДЕМОКРАСІ“.

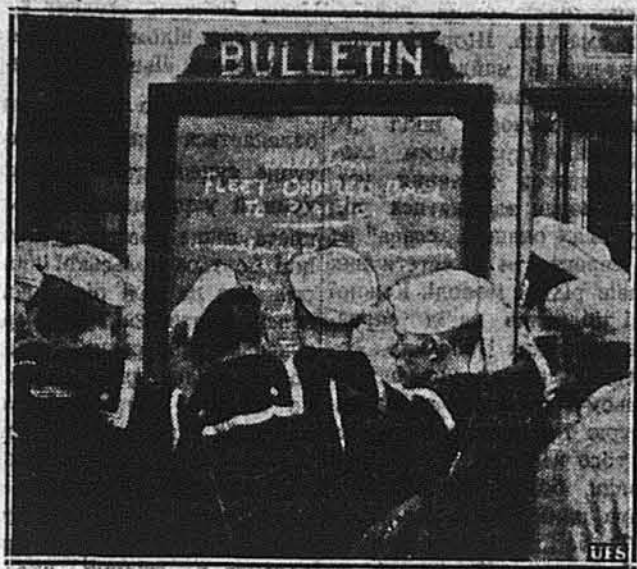
ВАШИНГТОН. — Ріжні американські організації, що помагали червоному еспанському уряду, зібрали в Америці 2 мільйони 356 тисяч доларів. З того вислали до Еспанії один мільон і 700 тисяч, а поверх пів мільона зужили на свої адміністративні цілі.

ПРЕСА НА СЛУЖБІ НАРОДУ.

НЬО ЙОРК. — Предсідник Товариства Американських Газетярів, Стальман, закликає своїх 700 товаришів, щоб вони в пресі неустрашимо поборювали всяких демагогів і крутів, а також проступників, без огляду на їх становище.

ФАРЛІ СИЛЬНИЙ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

ВАШИНГТОН. — Політичні круги стверджують, що в Демократичній Партії, попри президента, Фарлі є найсильніший. Колиб нині прийшло до номінації кандидатів, то він вже має більшість голосів за собою. Але, як стверджують політичні круги, він сидить тепер тихо. Він не хоче тих голосів „зав'язувати у мішок“, бо ануж Рузвельт скаже йому „мішок“ собі віддати. Це значить, що Рузвельт в останній хвилі може рішитись сам щерз кандидувати.

ЗАМІТНИЙ ПРИКАЗ

Моряки американських воєнних кораблів, що готові були вибратися на забаву на сушу в Портсмаві, Верджінія, прочитали на таблиці бюлетенний приказ для всіх кораблів вертатися на Тихий океан.

НАТИСК НА ЛИТВУ.

Варшава. — Побойовуються нових комплікацій, бо Німеччина вимагає від Литви широкі економічно-торговельні концесії, щоб таким чином зв'язати Литву економічно тісно з Німеччиною.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ І СЕНАТ У ЦИФРАХ.

Національний склад сойму виглядає так: поляків 183, українців 19, білорусинів 1, жидів 5. Освіта: вищу освіту має 104 посіл, середню — 53, жидів — 53. Релігія: римо-католиків 177, греко-католиків 12, православних 8, євангеліків 5 та мойсеевої віри 5. Зайняття: хліборобів — 70, промисловців і купців — 9, адвокатів — 20, інженерів — 16, урядовців — 40, лікарів — 4, духовних — 6, журналістів — 6 і т.п. Національний поділ сенату: поляків 87, українців 6, німців 2, 1 жид та 1 москаль. Освіта: вища — 62, середня — 27, нижча — 7. Релігія: римо-католиків — 85, греко-католиків — 5, православних 1, євангеліків — 3, мойсеевої віри — 2 та 1 старообрядець. Зайняття: хліборобів — 20, промисловців, купців і ремісників — 6, вільні професії — 20, урядовці — 42, інші — 8.

ВИБИЛИ ЗНОВУ ШИБИ.

Пишуть нам із Самбора: Вночі з 14. на 15. березня вибито шибви в парохіяльній уряді у Самборі. Тої самої ночі вже втретє вибили шибви в будинку гімназії Рідної Школи і в дім проф. І. Филипчака. — В кімнати днів літнісіх арештовано і відставлено до в'язниці 6. Володимира Івашка, самбірського сотрудирика. Дня 22. березня арештували в Самборі Володимира Пришляка, просвітянського організатора і перевели ревізію в канцелярії „Просвіти“.

НОВІ ПОКЛАДИ ЗОЛОТА НА УРАЛІ.

В околицях Первоуральська геологічна експедиція викрила нові багаті поклади золота в піску. Совети задумують ще цього сезону приступити до видобування золота.

ІСТОРІЯ ПАП.

Історію пап, від св. Петра до П'ятого папи в Лонгмана в Лівонді д-р Йозеф Бергарт п. н. „Ватикан як велика держава“.

ВЕЛИКА АФЕРА З ФАЛЬШУВАННЯМ ПОШТОВИХ МАРОК.

Поліція в Ризі викрила велику аферу з фальшуванням поштових марок. Члени ватаги пусkali в обіг фальшиві латвійські поштові марки і поштові марки ріжних держав, що їх радо купували філіятели. Слідство виявило, що в Ризі була центральна фальшивниця, які поширювали фальсифікати по всіх прибалтійських державах. Наслідком цієї афери понад 800 осіб має шкоду на суму кількадесят тисяч латві.

ЗНОВУ КС. ІЛЬКУФ.

Львівський озонівський „Дзєннік Польскі“ помістив цілосторінкову реліцію про новий виступ кс. Ількава у Ченстохові. Там знову „зображає сен лічне молодече греко-католицької Церкви та взагалі на українське духовенство. Кс. Ількава виступає „в обороні Унії греко-католицької Церкви з латинським католицизмом Костелом у Польщі“. Але перед ким він ту „унію“ боронить — невідомо.

НОВИЙ ЧАСОПИС В УССР.

У московських державних друкарнях заведених почали видавати новий щоденник п. н. „Колхозник України“. Це новий популярний щоденник, що нагадує московський вєчєрній щоденник „Вєчєрняя Москва“. Часопис „Колхозник України“ має виходити у накладі 300,000 примірників з ілюстраціями.

СКОНОФІСОВАНІ КНИЖКИ.

Комісаріат уряду в Варшаві заборонив останніми часами продавати в Варшаві такі книжки: Г. Бергер: Матеріалізъм християнства; Матильда Людендорф: Погляд на науку моралі римської церкви й А. Сьомб: Проблеми України й європейський мир (іо французьки).

ПРИПИНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ Т-ВА „ЛУГ“ В ІВАНЮ ПУСТОМУ.

У перших днях квітня ц. р. старство в Борщеві роз'язало Т-во „Луг“ в Іваню Пустому.

ПОМЕРЛА ПЕРША У СВІТІ ПАСАЖИРКА ЛІТАКА.

В Лондоні померла недавно п-і Л. Седі, вдова одного з перших піонерів летунства, командора Седі, який згинув 25 років тому підчас летунської катастрофи. Пані Седі вибралася в подорож літаком зі своїм чоловіком у 1908 р. і була першою жінкою, що їхала літаком. Від того часу дійшло в летунстві до дійсного перевороту, бо між „асами“ летунства є не лише мужичини, але також жінки.

САБОТАЖІ В ХЕМІЧНОМУ ПРОМИСЛІ.

Московська „Правда“ помістила статтю комісару хемічного промислу Дєнісова, який стверджує, що „якась таємна рука переводить масово акти шкідництва в советськїм хемічнїм промислї“. Стверджено багатьох випадків свідомого ушкодження фабричних установ, зв'язаних неоднократно з каліцтвом робітників. Метою злочинної акції ворогів народу внеможливити здійснення продукційних планів. Дєнісов звизає робітників, щоб допомогли владі викрити шкідників у хемічнїм промислї, що має велетенське значіння для оборони СССР.

ПЕРЕТЯГАЮТЬ НА ЛАТИНСЬКИЙ ОБРЯД.

У підльвівських селах Дмитровичі та Глуховичі, почавши від 16. березня ц. р., поліція з Гайв ходить по хатах мішаних подруж і там приказує підписувати готові вже протоколи про перехід жінок і дітей на латинський обряд. Це підписування відбувається під наглядом, бо застрашена жінка підписує, що їй кажуть. Поліція настроєно відповідно чоловіків римокатоликів, які теж вимагають від своїх жінок та дітей переходу на латинство. Цікаво, хто видає постерункові державної поліції в Гаях такий приказ, бо староста Заменік нічого про це не знає.

„ВІРИМО В СКІЛЬКІСТЬ НАШИХ ДІВІЗІЙ...“

В зв'язку з останніми подіями в Європі, „Польська Збройна“ містить боеву статтю п. н. „Ми готові“, в якій між іншим пише: „Народ без лицарського духа не може існувати. Трагічний приклад Чехословаччини є тут аж надто вимовним прикладом. Ми, поляки, ту вимогу розуміємо. У зв'язку з тим ставимо справу ясно й вирідно: ми готові до всякої війни, з кожним, навіть найсильнішим противником. Польський народ не має почуття нижчості сутроти могутніх народів цього світу, бо усвідомляє собі вповні факт, що сам до тих сильних народів належить. Не лякає поляків ані число непереможних дивізій, ані технічне вивинування, ані чийнебудь тутєт. Бо віримо, що скількість наших власних дивізій, їхній технічний вирід, їхній бєвний дух і мужеська постава всього народу вповні вистарчить до перемоги“.

ПОЛЬСЬКА ПРОПАГАНДА ПРО „ЗМІНИ“ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — В телеграмі до ньюйорського польського часопису „Нови Свят“ подає кореспондент цього часопису, що українська преса під Польщею похва „гірких нарікань на Німеччину за заведєні надії щодо Закарпатської Русі (такої назви вживає газета. Ред.)“ Далі пише, що львівське „Діло“ стверджує, що „Німеччина зрадила українців, а німецький нарід кладе хрест на житті й ідеалах своїх вчорашніх приятелів“.

ЗАЯВА ВІД У.Н.Д.О.

ВАРШАВА. — Польська преса подає, що голова УНДО мав заявити, що „українська людність не є тепер під чужими впливами, а в своїх орієнтаціях керується лояльністю до польської держави“.

НЕ ЗГАДУТЬ ЗА АВТОНОМІЮ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна, що пускає у світ ріжні вісти про „вірність українського народу зглядом Польщі“, не згадує ні словом про українські домагання автономії, піднесені тепер Українською Парляментарною Рєпрезєнтацією у польських соймі, про що пишуть заграничні кореспонденти.

ВОЄВОДА КИСІЛЬ, ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ І РЕДАКТОР КЕДРИН.

ЛЬВІВ. Хто й як роз'язує тепер питання польсько-українських взаємин? Про це можна частинно довідатись з відомого „Ілюстрованого Кур'єра Цодєнного“ з 14. квітня б. р., що містить статтю під таким наголовком „Кисіль, чи Хмельницький — з темряви негачі на сонце живої правди“. Отже світлом серед темряви польсько-українських відносин є для цієї газети Кисіль, польський воєвода з часів Хмельниччини, що „хотів братньої згоди“, що „протиставив братовбивчій боротьбі“ і „був висловом правди“. Це є протиставлення Хмельницькому, що то „у чужих потуг проти спільної матері шукав протекції“. Слово „матір“ має тут означати „Польща“. Так це розуміє польська газета. Вона тепер порівнює Кисіля до „чолового українського публіциста п. Кедрина-Рудницького“, що то є редактором „Діла“, і пише, що „надійшла пора згаднення й поправки польсько-українських взаємин“. Польська преса цитує Кедрина як такого, що ніби вже давно звертає увагу українського громадянства на те, щоб так дуже не вірити Німеччині, а шукати згоди з Польщею. Та, пише „Новий Час“, треба сумніватись, чи і п. Кедрин так розуміє „нормалізацію польсько-українських відносин“, як їх розумів старий Кисіль і як їх розуміє автор тієї статті в „ДКЦ“.

БРАНКА В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Ті, що вродилися підчас світової війни, або зараз по ній, будуть тепер покликані до примусової військової служби. Такого примусу Англія досі не знала. Підуть служити ті, що мають по 20 і 21 років.

ПРИСПИШІТЬ ВІЙНУ.

РИМ. — Пріше вражіння з вісти про примусову військову службу в Англії є те, що це війни не відверне, а тільки її приспішить, бо Німеччина й Італія не будуть ждати, аж Англія стане справжньою воєнною потугою ще й на суші.

ІСТОРИЧНА ПОДІЯ В ЮГОСЛАВІЇ.

ЗАГРЕБ. — Дійшло в засади до угоди між сербами і хорватами. Угода є вислідом переговорів і взаємних уступок між представником уряду, прем'єром Цветковичем, і хорватським провідником д-ром Володимиром Мачеком. Хорватія буде надалі складовою частиною Югославії, але зєдиненою з нею на федералістичних основах. Автономія Хорватії обійматиме також і землі Славонії й Далматії. Проект має бути ще затверджений хорватськими представниками.

ГЕНДЕРСОН НА ПОСЛУХАННІ.

БЕРЛІН. — Бритійського посла сера Гендерсона прийняв підсекретар в міністерстві заграничних справ, а не сам міністер Рібєнтроп, що був „дуже занятий“. При цьому зазначають, що Гендерсон не пробував дістати послухання у Гітлера. Все те є „дипломатична пімста“ за те, що Англія відклала Гендерсона, як Гітлер заяв Богемію і Чехію.

ПОЧВІРНИЙ СОЮЗ.

ЛОНДОН. — Міжнародна політика оточення Німеччини обертається в Англії тепер довкола цього, щоб заключити тісний оборонний союз з Францією, Советами і Туреччиною. Совети є тепер дуже за такий союз. Вони особливо радіють з того, що Англія завела примусову військову службу.

СВОБОДА ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

32 оголошення редакція не відповідає.

3 Канада належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожному зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: „СВОБОДА“, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПІЗНЕНЕ ПРИЗНАННЯ

Малюючи тло різниці між Сталіном і генералами червоної армії, що довело до розстрілу цих генералів, В. Кривицький, одинокий з них, що остався при житті, мимоходом і зовсім байдуже робить важні признання для відношення України до Росії.

Каже він, що тлом цього жорстокого непорозуміння була насильна колективізація селянських господарств, себто перебирання їх на державу, чи, як це там називалося на користь спільних сільських господарств. Сталін уважав цю насильну колективізацію за основну справу. Від неї він певно сподівався великих і гарних успіхів для російської більшовицької держави. Дуже можливо, що й керманічі більшовицької армії в цьому з ним погодилися, як не політики не припускаючи наслідків цієї політики для армії.

Колективізацію переводжено більшовицьким способом; як хто не годився на неї добровільно, того заставляли годитися, а як не хотів, то карали, і то карали жорстоко. Селян депортували й карали смертю. Проти опірних сіл ішли карні експедиції. Самий Кривицький загально подає, що від цієї колективізації загинули мільйони селян.

Не рахуючися своїм звичаєм з числом жертв ні з їх терпіннями, більшовицький уряд думає, що справа перейде, як переходили інші справи. Та тут зовсім несподівано терпіння селян найшли відгук серед червоної армії, на котру уряд покладається на випадок загрози з боків ворогів внутрішніх або зовнішніх. Справа в тому, що більшовицька армія в більшості це селянські сини. Почувши про знущання над своїми батьками й матерями, братами й сестрами, ці уніформовані селяни замешталися. Серед них повстало обурення, невдоволення, почав навіть проявлятися дух бунту. Боевість червоної армії, котрою так хвалилися її творці, пропала. Значить, на випадок якогось клопоту, зовнішнього чи внутрішнього, уряд уже не міг бути її певним.

Відчули це й командуючі більшовицької армії й почали робити на Сталіна відповідний натиск. Мусів це робити передовсім генерал Гамарник, начальник краєвої оборони. Йому співчували певно й командуючі офіцери, на чолі котрих стояв маршал Тухачевський. Вони представляли Сталінові, що, як уряд має бути певним армії, то уряд мусить припинити свою насильну колективізацію.

Чим скінчилися ці протести, знаємо. Сталін усіх членів опозиції перебив, а від політики насильної колективізації не відступив. Щоби не наражатися на програму зовнішнім ворогом, котра могла би легко покінчитися упадком його диктатури, Сталін повів політику уступств супроти Японії, а потім супроти Німеччини, купуючи собі мир уступствами.

Чи купив він собі цей мир і певність навсеред, майбутнє покаже. Не виключена й така можливість, що російська армія неперва й не видержала би проти війни, але до такої проби не прийде, бо противники Росії не певні своїх армій і своїх запалів.

ЗЛОБОДЕННІ СПРАВИ ОСТАННЬОГО ЧАСУ

Писати сьогодні про наш галицький загумінок, про його настрої, турботи, змагання, насуває питання, чи воно буде цікаве й займуче. Писати про події на галицькій землі в часі, коли з одного боку усі заперечують про мир і ладяться до жорстокої, затяжної війни, коли найгірші шубравці й каторжники переповідають без закінчення слова кинені з Петрового цовна про те, що „справедливість вимагає пошанування свободи й людської гідності“; коли всі працюють для миру, в той спосіб, що закінчують неможливі союзи; коли всі заперечують про боротьбу до останньої краплі крові на випадок порушення границі їхнього краю, а за першим стрілом покидають свою столицю; коли западається суверенність та інтегральність держав, а керманічі держав побільшують ряди безробітних; коли падають остерезки покликати „ані кроку далі“, що приволокують послухних грабіжників перевозити літаками, замість машерувати людськими кроками... Здавалось би — все інше це марниця...

Признаюся, що з нехиттю беруся до писання в часі таких існуючих, чи загрозливих катаклізмів. Але мою нехит розуміє свідомість про те, що наші — нехай для інших і — незамітні події, мають для українців не менш значіння, як золотене крісло для якогось там Зоги, як генеральська шапка для якогось „Прхалі“, чи 5 хвилинна нарада литовського союму в справі віддачі Клайпеди. Миж дали вже доказ того, що в нас вже розгорілося почуття національної, кровної спільності; що перестало жити дрібними групами і без огляду на віддачу та відділюючи простори дихаємо одним повітрям спільного національного простору; що невидний спільний порух національного серця викликає в нас однаковий тиск чи упадок крові, радості чи журу. Тому певно з зацікавленням прочитає про деякі випадки останніх днів.

Ще минулої осені вдарила в українське громадянство мовgrim з ясного неба неправдоподібна вістка, що держава має забрати спортову площу українського „Сокола“ у Львові. Ця площа, то була тим, що легені українського організму не тільки Львова, але усіх просторів, де живуть українці. Впродовж довгих років збирали жертви серед українського громадянства да-

руки і ноги, положили на сквороду і всунули в горючу піч. Роздалися страшенні зойки. Цар обернувся спиною до печі. Ввели високого чоловіка з кудлатою бородою, середніх літ. Побіч нього йшла жінка з переполоханим виразом лиця і хлопець літ сімнадцяти. — Батьку-царю, змилуйся, — говорив привведений — ей Богу не лгу, обмовили мене... ніколи нічого не брав. Государю, земний Боже, помилуй, — і кланявся до самої землі. — Царю-государю, помилуй, — заводила жінка і біла поклонилася. За нею хлопець мовчки кланявся.

Цар сказав: — Князь Петро Шенятев! Як ти спасася? Ти хотів іти в монастир і постригтися, гадав ти способом оминути мій справедливий суд, а преці не оминув! Не удалось тобі, обмовляти світ, сидіти в монастирі в теплі і достатках, та їсти монастирські карасі запиваючи вином — ось я з тебе самого зроблю монастирського карася. Опричники кинулися на князя, зірвали з нього одіж до нага, відтак хопили за голову,

руки і ноги, положили на сквороду і всунули в горючу піч. Роздалися страшенні зойки. Цар обернувся спиною до печі. Ввели високого чоловіка з кудлатою бородою, середніх літ. Побіч нього йшла жінка з переполоханим виразом лиця і хлопець літ сімнадцяти. — Батьку-царю, змилуйся, — говорив привведений — ей Богу не лгу, обмовили мене... ніколи нічого не брав. Государю, земний Боже, помилуй, — і кланявся до самої землі. — Царю-государю, помилуй, — заводила жінка і біла поклонилася. За нею хлопець мовчки кланявся.

Цар сказав: — Казарин - Дубровський, ти забувши на свою присягу хрестну, допустився проти мене злодійства, мимо нашого указу увільнив зі служби дітей боярських, взявши від них хабарі, а зробив ти це з намови ворога нашого Жигмонта-Августа, і за те заслужив собі на люту кару. — Батьку-государю! — сказав Казарин - Дубровський, — провинився я в однім, що увільнив десять душ, давши їм виплиси, не за хабарі, а на їх

призначення на стравлення, бо навіть така річ не має там права, як дозвіл на збірку для українських установ в повітах: Горлиці, Березів, Рашів, Коросно, Ліско, Сянік, а навіть Перемишль і Ярослав!

До цих єгипетських кар приходять ще численні виселення з „пограничної“ полосою та ще численні арештування головно селянської і студентської молоді. До самої львівської тюрми привели в дні 21 і 22 березня 165 українських студентів, в тому всіх учасників звичайної студентської анкети, в числі 87 осіб. (Миж арештованими є й Назар Ясінчук, студент медицини, син відомого делегата до Америки Льва Ясінчука).

З польського боку часто балакається в нас про культурне суперництво між поляками й українцями. Польська преса пише навіть, що українці бояться польської вижохости. Але на ділі річ мається зовсім противно. Тому арештування українських студентів на час великодних ферій, це не тільки безглуздий страх перед їх фізичними виступами, але й перед культурними. А то в часі, коли польські студенти видали перед святами летючки з покликком до праці, головно на східних окраїнах (отже в українській частині), українські студенти сидять під ключем. Так виглядає культурне суперництво... Все те діється в пору, коли то з польської сторони попадають проблеми, що наслідують потребу зміни українського політичного наставлення; коли вшехполяки пишуть, що український „конюнктуралізм в польську сторону так довго не буде у спроможності перемогти германізацію, доки українці не переборе сам себе внутрішньо і шире та повніше не стане на ґрунті польської державності“. Все те в часі, коли й проурядові підголоски пишуть, що українське питання залежить у найбільшій мірі від того, яке становище дасть Польщі займе українська суспільність, бо „час відповідний, щоб на правду почати співжиття обох народів“ і то „час найвищий“. Інша річ, що підстави бажаного й захвалюваного „співжиття“ розуміє польська сторона далеко інакше, ніж навіть якась найпопулярніша українська група. Бо от нарікає урядова безпартійна партія (ОЗН) у своєму органі, що „не зважаючи на 20 літ співжиття в одній державі, трудно порозумітися з українцями щодо календаря й азбуки“, що навіть „УНДО підпало під вплив негативізму, виступаючи з низкою відомих заяв“. Це такі нарікання на вимогу автономії. Зрештою, які інших вимог можна наді-

ти, коли вшехполяки, що надають тон політиці навіть для своїх політичних противників, чи й ворогів, уживають гасла: „Польща для поляків“! Все ж таки український елемент консолідується і держиться ціпко. Коли в обличчя зовнішніх небезпек польський елемент хоче виступати як одно зіграє, тіло, то при надходячих львівських виборах до громадської ради, до сьогодні ще нема порозуміння поміж польськими партійними угрупованнями. А польська

преса містить як заохоту для порозуміння приклади українського об'єднання у Львові, представляючи українське громадянство у Львові як солідарну політичну одиницю, яка знає, чого хоче й до чого прямує. Ми знаємо, що така похвала українців на стовпці польської газети, це страшило і заохота для польської публіки. Але все таки — це щира правда і з цього можемо бути горді!

Львів, 12 квітня 1939.

X.

СУЧАСНЕ ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Мадярська влада дуже занепокоєна тим, що все ще діють партізанські відділи в Карпатській Україні, не зносить воєнного стану. В останньому часі мадяри поновно розкинули з літаків летючки з заливом, щоб населення видало зброю й з обійнякою, що ті січовики, які до 10 квітня згодяться самі, будуть помилювані. В цей підступ ніхто не повірив. Мадяри вмісно побирають українців і пускають назад між населення, щоб ширити паніку. Прилюдна думка бачить непервність та турливість мадярської влади й населення розказує собі, що мадярській владі скоро приде кінець. Щоб успішно боротися з такими ворожими настроями, військові заборили в усіх радіоапаратах. Не можна дістати ніякої преси, крім мадярської.

Кривавий терор, підтриманий військовою диктатурою, безнастанні арешти — викликають обурення й приховану ненависть. Майно державних і приватних бюр, редакцій, театральні декорації — все це грабує мадярська влада. Всюди позирвані українські війська, а на їх місця приходять виключно мадярські. Наслідком останніх подій навіть багатьох бунтів московітів стали завзятими й переконаними українцями.

Все це вказує на те, що боротьба Карпатської України не скінчилася, а піде далі — аж до переможного кінця! — (У. П. С.)

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Бейон, Н. Дж. — до жертводавців на Святий Олесь Басараб додати: Меланія Задорська \$1.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ“, ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ“.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(64)

Старушка в часі цієї цілої сцени не порушила головою, тримаючи очі звернені до неба і шепчучи молитву.

— А ось і царця його — сказав цар. — Кудеяре, задуши своєю залізною рукою цю дарицю цілої Руси.

Старушка не змінилась на лиці, лише більше дивилась до гори і шептала молитву.

Почувши приказ, Кудеяр зразу жажнувся, але в голову у нього такі найшли думки: коли він не погубить старушки, то зробить це другий, а цар не простить йому цього, він не побачить своєї Насі. Він кинувся на старушку, задушив її горло і вона в цій хвилині віддала духа.

— Юнака — сказав цар.

— Юнака — повторили лю-

ди, і ноги, положили на сквороду і всунули в горючу піч. Роздалися страшенні зойки. Цар обернувся спиною до печі. Ввели високого чоловіка з кудлатою бородою, середніх літ. Побіч нього йшла жінка з переполоханим виразом лиця і хлопець літ сімнадцяти. — Батьку-царю, змилуйся, — говорив привведений — ей Богу не лгу, обмовили мене... ніколи нічого не брав. Государю, земний Боже, помилуй, — і кланявся до самої землі. — Царю-государю, помилуй, — заводила жінка і біла поклонилася. За нею хлопець мовчки кланявся.

Цар сказав: — Князь Петро Шенятев! Як ти спасася? Ти хотів іти в монастир і постригтися, гадав ти способом оминути мій справедливий суд, а преці не оминув! Не удалось тобі, обмовляти світ, сидіти в монастирі в теплі і достатках, та їсти монастирські карасі запиваючи вином — ось я з тебе самого зроблю монастирського карася. Опричники кинулися на князя, зірвали з нього одіж до нага, відтак хопили за голову,

руки і ноги, положили на сквороду і всунули в горючу піч. Роздалися страшенні зойки. Цар обернувся спиною до печі. Ввели високого чоловіка з кудлатою бородою, середніх літ. Побіч нього йшла жінка з переполоханим виразом лиця і хлопець літ сімнадцяти. — Батьку-царю, змилуйся, — говорив привведений — ей Богу не лгу, обмовили мене... ніколи нічого не брав. Государю, земний Боже, помилуй, — і кланявся до самої землі. — Царю-государю, помилуй, — заводила жінка і біла поклонилася. За нею хлопець мовчки кланявся.

ну: отець низького росту, присадкуватий, з русою широкою бородою, з короткою шиєю, з очима вибадушеними, в котрих крім страху перебивався також вираз хитрости; коло нього немолода жінка з товстим лицем, дві підрастаючі доньки з заплаканими очима і білі немов полотна та двоє дітей, котрі ревели і обтирали сльози реченнями, не знаючи, що з ними робиться.

Цар сказав: — Господарю Тютєв! ми були ласкаві для тебе і приказали замишлятися нашою касою, а ти забувши на Бога і Його святі заповіді на нашу ласку, зачав окрадати нашу касу та змавлятися з своїми сторонниками, щоби передати нашу касу Жигмонта-Августа і кримському ханові, а нас скинути з прадідного престолу. Задумав ти бісів сину, збагатитися і прожити в достатках, а призвав, що хто з ласки Бога збагатів, цей заслугує на тім світі кару від змежного володаря а на тамтім буде терпіти вічні муки — тож за те заслужив ти на люту кару!

— У всім твоєю воля, государю, — сказав Тютєв — ти наш земний Бог, а ми твої раби; ми повинні тобі дякувати і за ласку і за кару. І поклонився цареві до землі!

Жінка кланялася до землі і просила о пощаду, але зі страху не могла вимовляти виразно слів. За нею кланялись доньки, а діти з плачем повзали по землі.

— Ось, ми зачнем від твоїх доньок, — сказав цар. — Повісьте їх горі ногами і розпилюйте на половину.

Коли опричники виконували приказ, цар підійшовши з близька до клачючого Тютєва та вказуючи на мучені доньки сказав:

— Гляди на муки і ганьбу свого роду! Така кара невірним і лукавим рабам: не тільки вони, але і їх проклятий рід потерпить муку за них, нічим не провинившись.

Мати кинулась до дочок, з котрих лилася потоком кров: Мамстрюк сильною рукою відпихнув її.

— Малих дітей у піч! — заревів цар.

Жінка вже цілком страшилася, а зачала плести якісь слова, неначе проклони.

— А! вона ще язиком меляє, — сказав цар — вложити її в губу і роздерти до

уший, а ти, Кудеяре, коли її голують.

Опричники виволопили приказ, а Кудеяр колов жінку величезною голкою по цілім тілі.

— Досить, — сказав цар — забий її цвях в тім.

Кудеяр виволопив царський приказ, а опісля два опричники притримали за руки Тютєва, да відворили йому губу. Мамстрюк, на царський приказ, влив йому в губу, з глиняного горнятка, розтоплене олово.

— Налий, наливай горячого напиту! — говорив цар.

Тютєв упав, видавши глухий крик за кілька хвилин кидався по помості. Цар тішився його судорогами.

Вкінці все затихло. Привели гарного чорнявого чоловіка літ двадцять п'яти. Поруч з ним привели стару жінку, котрої правильні черти лица і великі чорні очі вказували на бувшу красоту. Вона дивилася сміло і тримала голову так високо, неначе бишла приримати дарунки.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

3 ДНЯ

„ЯКБИ ПОГОДИЛИСЬ
ПРОВІДНИКИ!“

Нераз серед деяких наших рядових громадян можна почути нарікання на провідників. Мовляв, вони незгідливі. „Якби наші провідники погодились, то все було б гаразд“, відкидає наш громадянин. І горить він це з вірою та переконанням. Якби тільки там, вгорі, провідники погодились, а народна робота поплила б швидким темпом, ми мали б силу, рахувалися б з нами чужинці, почули б про нас світ. Ціле лихо у тім, що сваряться провідники, думає він.

Дехто навіть радить змусити провідників, щоб вони „погодились“. Нераз з долини, від рядових членів нашої суспільності, можна почути грізні перестороги, мовляв, „погодились, а то зле з вами буде“.

СКИЛЬКИ В ЦЬОМУ РАЦІ?

Певно, що через наше розсварення ми не такі сильні, як могли б бути. Правда також, що коли б „наші провідники не сварились“, то ми мали б силу. Але помилково є думати, що провідників, там, вгорі, можна заставити силою погодитись і прийти до порозуміння. Їх можна змусити мовчати, а навіть під загрозю потакувати головою. Але не можна їх силою направити зедити.

Кожлих хтось силою змусити даного провідника мовчати і на все потакувати кивати головою, то з такого „провідника“ все одно користі не буде. Такий провідник, це фактично не провідник, тільки поштуркало, помело, яким шпурляють то сюди, то туди якісь інші сили.

ЧИ В ІНШИХ НАРОДІВ Є
РОЗЄДНАННЯ.

В інших народів, головню у тих, що мають демократичний устрій і можуть прилюдно говорити та писати те, що їм завгодно, є чимало найрізноманітніших провідників. І то в політиці, економіці, науці, мистецтві, літературі, та в інших преріжних галузях. Вони різняться між собою. Кожний із них виділяє якісь свої індивідуальні думки і переконання та старается інших людей в тому переконати.

Чи всі вони мають рацію? Ні, не всі. Деякі зовсім не мають слушності і хоч ширі, але плетуть дурниці. Інші свідомо туманять людей, бо так вигідно їм робити з особистого боку.

Уявляю собі, що рядові громадяни, які слухають, чи читають про ці переконання найрізноманітніших провідників, так озлобилися на них, що поришили їх силою погодити, силою їм накинати один погляд на дані справи. Чи це їм удалося? Ні. Такий спосіб смішний.

А в той сам спосіб хотів би дехто з наших громадян силою погодити своїх провідників і змусити їх дивитись на дані справи однаково.

ЯКИМ ШЛЯХОМ ПРИХОДИТЬ
ДО ЄДНОСТІ?

В культурній суспільності, а головню в такій, де є свобода, що єдність досягається іншим шляхом: Громадяни пильно слідають за переконаннями своїх провідників, роздумують над їх кличами, приходять до своїх висновків, відшукують таких провідників, яких поляди найбільше покритують з їхніми, та в той спосіб творять об'єднуючі гурти. Ті гурти ростуть з маленьких у більші і більші, аж поки не захоплюють цілої нації та не згуртують її біля себе.

Решта „провідників“, яких переконання не були правильні, спливали немов те сміття на

воді. Їх не треба було арештувати, не треба було змушувати до згоди. Люди їх просто лишили і вони стали „пастирями без стада“. Вони могли собі далі жити і далі голосити свої лічи, але ціла суспільність про них забула. Єдність була досягнута. І то єдність правдива, бо ідеологічна.

В НАС ІНАКШЕ.

В нас, як було згадано, підходиться до цієї справи дещо інакше: якась організація „поставить собі до проведутя такого чоловіка, якого переконали б погляди не зовсім покриваються з настроями рядового членства. Цей чоловік починає голосити свої кличі. Ті кличі схрещуються з кличами інших провідників. Повстає так звана „сварка“. Рядові члени денервуються, зlostяться; а далі, замість усунути того провідника, з яким непогоджуються, або приступити до тої організації з якою погоджуються, — вони хочуть силою змусити і одних і других провідників погодитись. „Погодились і погодитись“, настоюють вони.

Таку „згоду“ можна досягнути тільки серед безхребетних провідників, або серед тих, що їм на все наплюють і вони готові служити всяким переконанням. Така „згода“ не принесе користі суспільності. Бо фактично це не буде ніяка „згода“, тільки суспільний парализ, в якому не буде ні „сварки“ ні праці.

В диктаторській країні згоду досягають тим, що вистрілюють тих провідників, які противляться найвищому диктаторові. В демократичній системі широкий загал про те рishає. Він, або змушує невідповідного провідника уступити, або сам покидає дану інституцію і приєднується до тої, що відбиває його настрої.

ВІД СОЮЗУ УКРАІНОК
АМЕРИКИ

„Знову наш нарід лле свою кров та іде на зустріч смерті, героїчно обороняючи свої права на землю батьків, боронячи свою волю й незалежність. Маленька горстка молоді та старших наших патріотів, незброєна, без військового вишколу завзято бється з численною регулярною армією ворога за свою маленьку батьківщину-Карпатську Україну. Усіми покинутий на поталу жорстокого ворога український нарід не кориться страшній неволі, а мужньо іде на боротьбу з гаслом — краще смерть ніж неволя!“

„Дорогі Сестри! Чим можете, допоможіть цим героям. Заступіться за права нашого народу в Карпатській Україні! Заступіться правдивим словом і в чужоземній пресі, і по чужих парламентах, і серед чужого громадянства. Підтримайте нашу Карпатську Україну морально і матеріально!“

Ось так відзивається до нас Пані Софія Русова, почесна голова Всесвітнього Союзу Українок в письмі до Союзу Українок Америки, висланім з Праги дня 2. квітня 1939 р. Разом з тим надіслано нам звіт про працю Комітету Допомоги Збігцям з Карпатської України, який повстав у Празі, а також поклик, звернений до американської імміграції в справі матеріальної допомоги жертвам трагедії в Карпатській Україні.

Надіслано нам також апел до світового жіноцтва, написаний у французькій мові, який переложено на англійську мову і розіслано до Міжнародних Організацій, Американського Червоного Хреста і до більших американських часописів.

На засіданню головної у-

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ЗАХОДОМ „ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ“
УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОН. ОРГАНІЗАЦІЙ

ВЕЛИЧАВИЙ СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в честь найбільшого генія української нації
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 30. КВІТНЯ (APRIL 30, 1939)

В УКР. НАР. ДОМІ, 214 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.

Початок у годині 3. пополудні. — Вступ 25 центів.

Програма концерту прекрасна зладжена. Виконає її хор „Бони“ під управу п. Михайла Яворонського. Музичні виступи під управ. п. С. Моргана. Живий образ дають діти Клобу Танцюристів під управ. п. С. Моргана. Промовлятимуть: о. Пристай, в англ. мові п. Юрій Карпачик. — Святочну промову виголосить редактор „Свободи“ д-р ЛУКА МИШУГА.

Шановні укр. громадяни, молоді і старші! Прийдіть всі і нашою присутністю пошануємо одного з найбільших синів 45-мільйонної української нації.

прави США, яке відбулось дня 24. квітня, рішено взімати всі відділи Союзу Українок, все членство, а також і ціле жіноцтво нашої імміграції до акції в справі збирання фондів на допомогу збігцям і нашим героям з Карпатської України. До таких жертв і протестів звивали ми членство ще 23. березня б. р., коли то поміщено в „Свободі“ відповідний комунікат. І хоч ми вже збирали і збирали допомогу, то тепер мусимо продовжувати ту працю.

Другої неділі місяця травня будемо святкувати „День Матері“. Відсвяткуймо його як ніколи передтим і зложим велику і щирю жертву на допомогу тим матерям, що дали нам героїських Січовиків, що згинувли в Карпатській Україні в боротьбі за волю нашого народу. Головна Урвава США також ухвалила вислати з допомогою фонду \$100 до Праги на негайну допомогу збігцям з Карпатської України. На ту ціль зложили ще на нарадах ексекутиви США по \$5: Стефанія Абрагамовська і Катерина Дроздик.

Всі жертви просимо надіслати до Централі США на таку адресу:

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA,

48 East 7th St., New York, N. Y.

Анастасія Вагнер,

голова Союзу Українок

Америки.

НЕ МОДА, А МІРА У СМАКУ

Чи це модна моя сукня, плащ, капелюх? — ось які питання з тривогою ставить собі кожна жінка, яка хоче бути киче „модною“ і елегантною.

Та, на жаль, вона не ставить поруч з тим собі іншого питання: „Чи це в мому стилі сукня, чи вона відповідає мій матеріальним спроможностям, тим нагодам, при яких буду її вбирати, мому оточенню, — чи буде вона, одним словом, для мене практична...“

В Парижі носять короткі сукні, вузьенькі спіднички, або скажім поширені рамена — чи це для мене закон, щоб і я вбиралась у коротку сукню, хоч маю грубі, або нерівні ноги. Обтискає грубенька собі пані свої неформетні бедра вузькою спідничкою, — бож це „модно“. Поширює собі рамена жінка, яка й так має їх досить широкі, бо так виглядає модель у модному журналі, хоч той модель лежить на стрункій, довгоногій постаті. Прикрашує свою голову округлим тарільчиком-капелюхом пані з округлим як місяць личком, бо той капелюшок виставлено у вікні моднярки і він на око гарно презентується... і т. д. і т. д. Купуємо собі яскраву „цикламенову“ сукню, бож це наймодніший колір, а забуваємо про те, що вона виглядатиме безглуздо серед бюрової обстанови, чи в нашій скромній товаристів. Великі гроші платимо за газові панчішки, хоч ноги наші, на жаль, мають сляву шкіру, або забагато волосся на шкірі. Маємо червоні з яшірки, тоді, як не ма-

ємо вигідної щоденної обуви до праці.

Про що це все свідчить? Ми гонимо наосліп за наказами моди, що повстає десь у Парижі серед інших, а навіть цілком відмінних обставин.

Купуємо у крамниці матерію перетикану золотом чи сріблом, бо продавець нас запевняє, що вона модна, а не тому, що він нам каже, що вона прикитична чи непрактична.

Відсутність почуття власного стилю та того, що нашою становищу чи поребам відповідає — ось прикмети більшости тих жінок, що хочуть обов'язково бути „модні“ та псувати кров і печінку своїх приятельок.

Про те, що українки повинні створити свою національну моду, пристосовану до нашої життя і його вимог писали у нас уже дуже багато у жіночій пресі, робили вже й багато ріжних „показів“, але на жаль у житті бажаних вислідів їм не видно.

Кидаю тут гасло: Хай кожна підбере відповідний для себе стиль, та пам'ятає про вимогу сучасного життя: практичність і міра у смаку. („Діло“).

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ
ПОДІЛЛЯ

НОВА СЕРІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МЕЛЮДИЙ

для мішаного хору в об'єднанні

МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Д-р Б. Кудрик у „Ділі“ висказується про неї з признанням. Д-р Ф. Стешко в „Українській Музилі“ називає оброблення мистецтвом, з боку технічного скрізь цікавим, не шаблонним; „поодиноким голосам дається багато руху“.

СЕРІЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ПІСЕНЬ:

- 1) Ой, на горі;
- 2) Окедєль (веснянка);
- 3) Сиділа кочка коло кілочку (веснянка).

Ціна кожної пісні 25 центів.

До набуття в:

„Свобода“

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

ШЛОБ ТИХ, ЩО ІХ УСІ ЗНАЮТЬ

Доглас Фербенкс Молодший та його нова жінка, Марія Лі Еллінг Гартфорд, по шлюбів в церкві в Вествуд, Каліфорнія.

3 МУЗИКИ

ЩЕ РАЗ ПРО ТЕ САМЕ.

Минулої п'ятниці, дня 21. квітня, пошастило мені бути на концерті Фінляндського Хору в Карнегі Гол. Це був виступ першого хору, що прибув репрезентувати та рекламувати свою націю на Світовій Виставі в Нью Йорку.

Сімдесять чудових голосів, прекрасний дірижер (проф. Клеметті), найвища хорова техніка, блискуче, яскраве виконання й чудова музика, особливо аранжировка (досить бідних) народних пісень. Публика шаліла від захвату. Оваціям не було кінця. Не було кінця й розмовам про Фінляндію та висловом подиву й поваги до маленької нації, так сильною духом, так зорганізованою.

Можна з певністю сказати, що маленька Фінляндія не помилилась, піславши на Світову Виставу такий коштовний пропагандивний апарат, яким являється цей хор, бо її видатки значно окупились вже на першому концерті тим підняттям національного престижу, якого dokonав художній успіх концерту.

Є речі цінніші від грошей, і які не продаються, ні не купуються грошми. Я сидів, слухав і не міг реагувати. Пригадувались колишні триумфи моєї Капелі, а думка весь час верталась до будучого Українського Виступу на тій же Виставі, 18-го червня...

Виходить, що маленька нація, що має населення 3,500,000, може ось так гідно поставитись між людьми та вислати за океан цілий полк артистів, яких широкий світ слухає з запертим відкритом, та ще цінує їх краще ніж ті борги, що їх Фінляндія сплачує Америці. Мабуть цей хор коштував фінів не мало!

А ми... і т. д. Навіть усунули з часописів „надгробний напис“: „Виконаймо наш національний обов'язок!“

Та розводиться про це тепер зайво й лізно, бо Вистава відчиняється за кілька днів. Але тому, що до Українського Виступу залишився ще якийсь місяць, то хочеться ще раз нагадати всім про цю немаловажну справу. Може хоч тепер почує той, хто має волю. Аджеж не мало наисалося за останні дні з приводу Карпатської катастрофи — про солідарність, культурну працю, пропаганду серед чужинців, належну репрезентацію на всіх ділянках життя ітак інше...

Проф. Олександр Кошиць.

БЕЗ ОГЛЯДУ НА ЦІНУ

КРАЩОТ ГОРІВКУ

НЕМА В НІЯКІЙ

ФЛЯШЦІ

PRESS REPORTS ON UKRAINE
AND UKRAINIANSUKRAINIAN POET'S EFFORTS
PRAISED IN ADDRESS HERE

The immortal works of the greatest Ukrainian genius and poet Taras Shevchenko and his accomplishments in behalf of the Ukrainian people, were lauded by Dr. Luke Myshuha of Jersey City, editor in chief of the Ukrainian newspaper „Svoboda“, who spoke last night in Frontenac Hall at exercises commemorating the 125th anniversary of the birth of the Ukrainian patriot.

Nearly 400 people of Ukrainian extraction filled the hall and enjoyed the concert presented by the Lyseko Choir, directed by Peter Nayda, the vocal soloists including Miss Anna Szurko, Miss Anna Kostyk, Miss Mildred Dutka and John Zbupka.

Rev. Dennis Kulmatytsky, pastor of St. John the Baptist Ukrainian Greek Catholic Church, presided during the program sponsored by the Taras Shevchenko Society, Branch 416, Ukrainian National Association.

Speaking in his native tongue, Dr. Myshuha reviewed the life work of Shevchenko and declared that the great patriot is to the Ukrainian people what Abraham Lincoln is to Americans. „The Ukrainian people in Russia during Shevchenko's period found themselves in a similar situation as the Negro slaves did in America“, the editor said, „and the great patriot's work can be compared to that of Lincoln in his efforts to free the Ukrainians from the Russian oppression.“

Declaring that much of the success of the Nazis and Fascists is due to the fact that both governments stress youth organizations, Dr. Myshuha urged that youth in America be organized to help preserve democracy.

„American democracy is in danger, as long as the youth is indifferent in spirit to Americanism“, the speaker declared.

„Shevchenko has high regard for America, declaring she is a bulwark of freedom and democracy quick to champion the cause of those who are oppressed“, Dr. Myshuha said.

„In predicting some 100 years ago that a free Ukraine was bound to rise he expressed his confidence that her development as a Free State would be found on the principles of the 'land of Washington.'“

(Herald News, Fall River, Mass., April 24, 1939.)

ДЕ ДІВСЯ?

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ,

котрий написав незабутню

повість

з української визвольної

боротьби

ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ

під наголовком

ХОЛОДНИЙ ЯР

Як повстала Карпатська Україна

Горліс-Горський поминав

Галичину й пішов за Карпати.

Коли Карпатська Січ виступила

до бою проти мадярських

окупантів,

Горліс-Горський пішов з Січчю.

Від того часу про нього

пропала вістка.

Та лишилася по ньому його

НЕЗАБУТНЯ ПОВІСТЬ

ХОЛОДНИЙ ЯР,

котру прочитає з вдвоєним

і насолодою кожний, що цікавиться боротьбою України

проти її жадних сусідів.

ДВА ТОМИ — ЦІНА \$2.00.

Замовлення шліть до:

„Свобода“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 39 І 282 УКР. НАРОД. СОЮЗУ

В СІРАКОЗАХ, Н. Й.

Повідомляється всіх членів обох відділів, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЗЛУЧЕНИХ ОБОХ ВІДДІЛІВ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, В 3. ГОДИНІ ПО ОБІДІ.

Збори буде проводити гол. радний Іван Пігулак. Тому, що ці збори дуже важкі, члени повинні всі як один явитися на збори.

ЗА КОМІТЕТ ЗЛУЧКИ:

Антін Гайдук і Петро Танасишин, голови; Іван Пігулак і Дмитро Орнич,

фін. секретарі; Ілько Лушак, рек. секретар; Віктор Осухівський

і Андрій Куцлик, касієри.

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ

чч.: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228,

231, 248, 265, 305, 314, 365, 382, що

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

згаданих відділів відбудуться

В НЕДІЛЮ, 30. КВІТНЯ (APRIL 30, 1939)

в годині 3. пополудні

В ШЕНАНДОА, ПА., В ГАЛІ ВЕСТ ЕН.

(то є де була стара церква).

Кожний урядник має явитися обов'язково, а також і члени, котрі мають охоту. Повинні явитися масово члени від 98, як також і молодіж, щоби почули, які користі дає У. Н. Союз. Позато маємо багато важних справ де полагодження. Всі ідемо на ті збори!

ЗА ОКРУГ:

Дмитро Капітула, предс.; Онуфрій Косцюк, касієр;

Іван Чена, мол., секр. і окружний організатор.

БРОНКС, Н. Й. ЗАПРОШЕННЯ БРОНКС, Н. Й.

НА

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

ЗАХОДОМ ЦЕРКОВНОГО СЕСТРИЦТВА І БРАТСТВА ПР. ДІВИ МАРІЇ,

УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ СВ. ВОСКРЕСЕННЯ В БРОНКС, Н. Й.

675 1st 183. Стр. влаштується

В НЕДІЛЮ, 30. КВІТНЯ (APRIL 30, 1939)

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ з такою програмою:

1. СОБОРНА СЛУЖБА БОЖА в годині 10. рано.

2. ПОСВЯЧЕННЯ ПАСОК і пр. зараз по Службі Божій в шкільній галі.

3. СВЯТОЧНИЙ ОБІД, музичні продукції шкільної молоді, промови і т. ін.

До участі запрошуються все місцеве й околиціне громадянство. — Комітет.

УВАГА! — НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ ОДНОСЕЛЬЧАН З КАМІНКИ ЛІСНОЇ

ПОВІТ РАВА РУСЬКА,

відіграється

ДИСТАЛА, ЧОГО ХОТІЛА.

Фейт Бейкон, що має танцювати на світовій виставі в Нью-Йорку, вибралася на прохід по Нью-Йорку з сереною. Поліція її заарештувала і повіла на поліційну станцію. Газетяркам, що про неї розписалися, заявила, що вона хотіла мати „поблизити“. Дистала.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ СОРОКАЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі“:

„СВОБОДА“

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

УРА ДАС ДОРОСЛИМ ЛЮДЯМ НАГОДУ ДО НАУКИ

Бажаючи дістати безсторонню оцінку поступу, зробленого федеральним урядом в науці, президент Рузвельт назначив свого часу комітет для точного провірення програми навчання дорослих людей, яку веде WPA за допомогою уряду. Цей дорадчий комітет президента вже виконав призначену йому працю і видав друкований звіт в якому доповідає, що план освітньої праці серед дорослого населення має дуже велике значення.

До згаданого комітету, що провірявав план після якого вчать дорослих людей при WPA входили: др. Д. С. Кемпбел, декан педагогічного факультету Пібоді Коліджу в Нью-Шевіл; др. Ф. Г. Бейр, директор шкіл в Бронксвилі, Нью-Йорк і др. О. Л. Гайвей, міністерства праці. Вони провірили методи організації освітньої праці, почавши від установи FERA в 1933 році аж до тепер і переконалися, що вона дала добрі наслідки.

Передусім, кажуть згадані педагоги, дуже велике і важке діло робить WPA, що вчить дорослих неграмотних американців і чужинців читати і писати. Крім курсів для неграмотних, велике значення мають ще курси для дорослих чужинців як стати громадяном Злучених Держав.

„План освітньої праці“ закладається в тім, що студентів учать основ конституції Злучених Держав і заохочують руководитися демократичними принципами в приватнім житті. Стара система, букварного вивчення іміграційних приписів, уступила новому способу навчання, важнішому і більш людському. Кандидата на громадянства Злучених Держав заохочується користати з громадянських свобод, які йому дає модерна демократія, а разом з тим брати на себе відповідальність, яка все іде в парі зі свободою.

Поміч в поборенню мовних труднощів іде в парі з простим, практичним поясненням про уряд Злучених Держав. Бувають випадки, що студенти на курсах громадянства вже перейшли і вже перейшло більш 200,000 чужинців. Велика частина з них вже дістала громадянські папери, а багато внесли апікації.

В Нью-Йорку натуралізаційний відділ при WPA давав поради імігрантам з 78 країн, виписано 16,967 подань на громадянські папери і дано 40,000 листових відповідей на запити щодо громадянства

Злучених Держав. Все це зроблено в часі від місяця вересня 1936 до червня 1938 року. В стейті Огайо 1938 року приймає громадянство 5,500 чужинців з яких 75 відсотків перейшли курси громадянства при WPA.

Відділи Американського Леґіону й інші патріотичні організації помагають урядувати курси громадянства і прихотувати дивитися як студенти дістають громадянські папери. Кажуть, що завдяки такій допомозі чужинцям, в стейті Огайо біжучого року дістане громадянські папери більше людей як за останні два роки.

Комітет каже, що шкільні ради в різних стейтах радо одобрюють програму навчання при WPA, а краєва натуралізаційна служба признає сертифікат з громадянських курсів WPA як частку виконання вимог кандидата на громадянство.

У звіті дорадчого комітету президента про систему навчання дорослих людей при WPA говориться, що крім курсів для неграмотних і громадянства ще ведуться й інші курси, з яких люди можуть користати. Наприклад, є курси робітничої освіти, курси для родичів, курси про здоров'я, техніку і штуку. Можна теж студіювати музику, драму і другі подібні предмети.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КНИЖКА О. НА НАРОДНІ ЦІНИ.

Підчас свячених пасок по домах, о. М. Запараник зібрав трохи писанок. Сестричко ст. Олігар при ур. прав. церкви зиялося на Великий коло церкви розпродаже тих писанок, призначуючи прихід на Річну Школу і равеним сіновикам з Карпатської України. Розпродаже записав: Параскевія Баранська, Катерина Голдер, Олена Мазур, Олена Тривбиук і Анна Матійшин. Прийшло \$21, котрі переслали через Об'єднання з призначенням \$10.50 на Річну Школу, а \$10.50 на равених сіновиків.

Марія Конарева, секр.

ДІТРОНТ, МІШ.

На поміч раненням Карпатської Січ. Збірку знімали наступні члени: 14-го від. У. Ч. Х. ОДВУ: М. Михайлюк, А. Левчук, М. Стружковська, К. Ващук, С. Федик, М. Баран, П. Батрик, К. Наліпка, І. члени 24-го відділу ОДВУ: В. Ділик, І. Семенюк, С. Левчук, П. Ващук і П. Федик. Зажожили: Р. Маслик \$10; др. І. Грибик \$7; А. Котівник \$6; по \$5: В. Хромей, С. Побуцький, Н. Семенюк, Р. Пошвак, І. Батрик, П. Ващук, В. Зайко, В. Ділик; жінки: О. Луцько \$3.25; по \$3: І. Семенюк, А. Гладивський, В. Бугера, І. Ділик, А. Ділик, Столяр; по \$2: В. Едик, В. Бальон, Ф. Гузіл, С. Костюк, О. Шеремета, А. Маланін, І. О. Матвіченко, Міліва Форнітор Ко, П. Гарай, П. І. С. Федик, В. Васильшин, М. Ю. Пошвак, Р. Пештак, Г. Івасків, М. Дворянин, А. Левчук, В. Олексин, І. Даско, В. Василенко, М. Марків, В. Сидор; по \$1: К. Паліпка, К. Драч, С. Ярмак, С. Боднар, В. Скворон, М. Андру-

севич, М. Слупський, О. Смок, А. Кривий, І. Рудинський, А. Михайлюк, М. Стружковська, Т. Воронок, др. Д. Каралаш, І. Саврій, др. Д. Корбиш, А. Наворонка, Н. Крук, А. Зав, М. Попович, І. Куш, В. Візничук, Е. Бутковський, В. Липак, С. Максименко, П. Батрик, К. Барановський, В. Ризик, П. Дембичий, П. Хмуніський, М. Попик, П. Кізел, Д. Баран, Д. Дембичий, М. Янішин, Г. Гузак, С. Магдажак, М. Убога, Н. Шеремета, А. Баранський, Е. К. І. В. Івачук, В. Бартош, О. Грабовацький, П. Войтович, І. Прохазко, К. Степко, К. Луцько, Я. Демчук, Н. Максименко, М. Паславський, В. Пастирняк, М. Липак, М. Михайлюк, В. Шенайда, В. Коваль, В. Прохазко, П. Батрик, др. А. Т. Кісел, Д. Мельник, Н. Баранський, С. Любінський, Т. Петрик, Р. Ваик, Л. Любінський, Ю. Саломі, В. Батрик, Ф. Бурбан, В. Водяницький, П. Матійшин, А. Волох, І. Стружковський, Л. Михайлюк, А. Блашук, В. Войто, П. Польовий, І. Бойко, Т. Янішин, Т. Худик, М. Філіп, С. Олішник, М. Баран, І. Кузь, Р. Марас, П. Ковальчук, В. Баран, М. Наконечня, П. Карпичий, І. Шестопалко; по \$0 п.: А. Селар, Ф. Долотович, М. Кузачийський, М. Галака, А. Селар, К. Кіпчук, А. Сарафін, А. Шкрібало, Н. Яблонський, І. Гусак, Б. Остапенко, Еді Шк-Стор, М. Дриш, І. Кошачок, М. Михайлюк, П. Штайнмен, І. Бабак, Н. Лашук, П. Філик, М. Гулик, І. Каміньський, І. Гартнет, П. Сухачевський, І. Гусак, П. Маховська, Г. Бовк, М. Кос, А. Нюрак, С. Чорний; С. Зантон \$5 ц.

Разом по день 15 квітня п. р. включно, зібрано \$250. Ці гроші відіслані внаслідок через Л. У. ОДВУ на поміч равеним Карпатської України. Збірку на згадану ціл продовжуємо. Урава 14. від. У. Ч. Х. Урава 24. від. ОДВУ.

ТОНТОН, МАСС.

Поміч Карпатській Україні.

На заклік Об'єднання до поміч Карпатській Україні, а головню тим героям-сіновикам, що мні є ренні, ці десь на вигнанні, гром. К. Олігар з Тонтона, Масс., жертвував від себе \$25. Крім того не відказався від жертви також інші українські націоналісти з відділу 40 ОДВУ, а навіть зложили жертви деякі американці.

Дальші жертвовальці зложили: М. Заверуха \$5; Дж. Т. Говард \$2; по \$1: Р. С. Фулер, Дж. О'Гри, Дж. Спіро, Ева Червопін, М. Хруняк, Т. Стойка, Анна Олігар, С. Шур, М. Шаран, Н. Семенюк, С. Сорочка, М. Вітязь, Х. Салта, Марусь Олігар, Віктор Олігар; по \$0.50: А. Дулоба; по \$0.25: Г. Крохта, С. Ваневський, М. Походай; дрібними 15 п.

З представлення „Ясні Зорі“, відграного аматорами з Бостону, пришло чистого приходу \$16.75. Разом всего \$65.15.

К. О.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Колада на Рідний Край.

Зажожили по \$2: А. Шасць, О. Колісник, Р. Ходоровський; по \$1: Н. Сталеній, В. Бурак, О. Воліх, Д. Бойко, В. Пасичний, М. Тіт, Л. Самборський, Ю. Самборський, П. Клекот, Е. Телер, Р. Кава, М. Запаліний, М. Пільгородський, П. Заріч, Н. Суліма, А. Корольшин, В. Пачковський, В. Кушнір, В. Колак, С. Сиварчук, А. Дзаван, А. Борис, Н. Житарчук, Д. Гембаровський, І. Стрик, І. Кушнір, А. Корольшин, І. Паньків, П. Ремішук, О. Косік, Н. Гладик, Н. Вещал, М. Кішак, М. Копперчук, Т. Лаба, О. Д. Лешинський, Д. Ремішук, Н. Герман, О. Чубай, В. Кучиряк, І. Кузіл, Д. Лушнік, І. Гордицький, І. Рудик, Дж. С. Чарлі, М. Камфонік, П. Демон, І. Маленчук, П. Стойко, др. О. Касків, Ю. Іванович; по \$0.50: А. Пророжок, І. Гілла, С. Пригарацький, І. Назарик, П. Гембаровський, І. Турин, І. Камфонік, А. Суєза, М. Приборський, С. Сиварський, І. Познанський, В. Патріло, І. Зганонський, М. Янішин, К. Суліма, Я. Процишин, Я. Кінди-форовський, Д. Гафінчук, П. Шещук, А. Раяко, П. Гуц, Н. Михайлюк, Т. Пригарацький, П. Сорочатий, П. Мияш, І. Ганчарик, П. Гук, М. Чагарин, Параска Липська, О. Кухаринський, П. Сорочатий, С. Мостецький, М. Боднар, Н. Черкас, М. Бардадєвський, Д. Піжницький, Р. Галонська, П. Остияк, П. Кічак, А. Гурник, І. Околіта, Я. Шинкула, Д. Лушнік, О. Червильський, О. Кравець, Д. Пігун, А. Сирота, В. Липський, П. Кошуба,

ШУКАЄ КРАЙНІВ

Г. ОСТАПІВ з повіту Підгайці, хотів бим переписатися з своїми крайніми. Прошу писати на адресу:

Г. ОСТАПІВ
340 WEST HIGHLAND AVENUE,
PHOENIX, ARIZONA.

ДАРОМ вишлемо МАПУ-РОЗКЛАД Світової Вистави (World's Fair). Всі улани, будинки, павільони. Не посилайте грошей, лиш 3 пт. на пересилку. Адресуйте:

S U R M A,
325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

Between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 6-2410.

Урядові години: рано від 10 до

12. Вечір від 6 до 8, а в неадаі

рано від 10 до 12.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ

ПОХОРОННИК

2321 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO, ILL.

Модерна каплиця.

Добра обслуга.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

Телефон: Armitage 4575

Тел. до дому: Seeley 0298.

ВІВТАРІ, ІКОНОСТАСИ, КАЗАЛЬНИЦІ, КИВОТИ, ЛАВКИ

й всякі церковні вироби

будує

ДМИТРО КОГУТИЧ

1802 RANDALL ROAD,

CLEVELAND, OHIO.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є приемний і легкий до зажити.

Мілертон дає найкращі успіхи, коли його приймається тільки в нечистоті, а тоді заживається його або зараз перед нічним сном, або по встанню рано. Мілертон не виробляє приречі. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА \$1.00 вистане майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам „Свободи“:

1 | \$1.00 за одну коробку Мілертону

1 | \$1.50 за дві коробки Мілертону

1 | \$2.00 за три коробки Мілертону

Питайте за збілку Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишьте до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U.

P. O. Box 628, Newark, N. J.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОТРЕБНИК

Без р'їшнці, як далеко поза

Нюарком. Вразі потреби теле

фонуйте до нас. Обслуга шира

і чесна. — Office

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удотейкер

заряджує погребники по ціні та

низькій, як \$150. Обслуга

найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОТРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568.

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

ПРОДУКЦІЯ СИНТЕТИЧНОЇ ГУМИ В СОВЕТАХ

Народний комісар хемічного промислу СССР Денісов заявив урядово, що советський промисл почне ще цього року продукцію синтетичної гуми. Вже тепер — каже Денісов — почалася будова 17 фабрик, які будуть продукувати синтетичну гуму.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

У великій поспіху шістьох птомів пустилось на дно озера Горус, щоб наздігнати Геркуфа і Тарзана. Після їх правильного розрахунку оба згадані мусили удатись до смертної кімнати, в якій запроторено Гелену. З гострими зубами в руках вони пустились попід воду з ціллю перешкодити в рятунку Гелени, а також привести назад язвця.

Тарзан в той час вже був над кімнатою Гелени, але ніяк не міг відкрити накривки. Він сіпав за вухо накривки з цілих сил, а накривка немов приросла. Та вкінці вона таки подалась. З острахом заглянув Тарзан до середини і побачив, що кімната майже була виповнена по береги водою. А на верху видніло немов мертве обличчя Гелени.

В тім самім часі розгравалась драма ще в одному місці, а саме в столиці Тобос. У ній як закладниці залишилась Магра. Їй приділено гарну кімнату та наділено всякими вигодами. Але вона думала про Тарзана і воляла в сю пору знаходитись біля нього. Однак вона була немов ув'язнена і не ніхалося їй нічого іншого робити ніж те, що їй приказували.

Час проминав нестерпно поволі. Та в тім вона почула в коритарі кроки. Вона насторожила слух. По кількох хвилинах кроки заупинились біля її дверей, а далі самі двері відкрились. На порозі появилася постава короля Герата. В його очах пробивалась злоба і не дуже то приятельські заміри. Він заупинився на порозі, щоб побачити, яке вражіння це викличе на Маггу.